

Туш

16:42 / 12.04.2017 57852

Баъзи сўфийларнинг ўзаро суҳбатларига қулоқ солсак, туш ҳақида кўп гапларни эшитамиз. Ҳатто тушни кўпгина нарсаларга далил қилиб ҳам келтирилади. Туш ҳақида ўта муболағали сўзларни кўп гапирадилар. Тушга қараб иш қиладиганлар-ку, исталганча топилади.

Баъзи вақтларда туш шариатга хилоф нарсага далолат қиладиган бўлса, шариатни қўйиб, тушга амал қилган кимсалар ҳам бор, астафироуллоҳ.

Баъзи бир шайхлар муридларнинг тушларини уларнинг охиратига зарар етказадиган даражада нотўғри таъвил қиладилар.

Яна бирлари тушга суяниб, бидъат ишларни жорий қилишгача бориб етганлар.

Аксар вақтларда туш шариатга хилоф равишда, бир ишни бошқасидан афзал кўришга сабаб бўлган.

Бу нарсаларнинг ҳаммаси тушга шариат нуқтаи назаридан эмас, муболағали равишда қараш орқали келиб чиққан.

Аслида эса туш ҳақида келган оят ва ҳадислардан ҳукм чиқариш ва уларни шаръий асосларда таъвил қилиш керак бўлади.

Туш инсон ҳаётининг ажралмас қисми экани ҳаммага маълум. Туш инсонни кўпинча ҳайратга, ташвишга ёки сурурга ҳам солади. Туш кўплаб саволларга ва ечилмаган жумбоқларга ҳам сабаб бўлган нарсадир.

Барча замон, макон ва халқларда тушга нисбатан ўзига хос қараш, муносабат, ишонч ва хурофотлар ҳам бордир. Туш ҳақидаги тушунчалар, мафкуралар, тахминлардан ташқари, у ҳақида ўтказилган илмий ишлар ва ёзилган китоблар ҳам бор.

Ҳозирги кунимизда мусулмонлар орасида туш ҳақида турлича тушунчалар мавжуд. Уларнинг кўплари турли манбалардан олинган. Аммо исломий манбалардан олинган маълумотлар деярли йўқ десак, муболаға қилмаган бўламиз.

Очиғини айтадиган бўлсак, кўпчилигимиз туш ҳақида Қуръони Карим оятлари ва Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳадислари борлиги ҳақида тузукроқ маълумотга ҳам эга эмасмиз.

Бунинг устига, бизда ҳали туш ҳақида исломий асосда бирор мақола ёки китобча ёзилган эмас.

Қуръони Каримда туш асосан Юсуф сурасида зикр қилинган. Бу сура туш билан бошланади, унинг ўртасида ҳам, охирида ҳам туш ва унга оид нарсалар зикр қилинади.

Сураи каримада Юсуф алайҳиссалом кўрган тушини отаси Яъқуб алайҳиссаломга сўзлаб бераётганини тасвирлаш билан қиссага кирилади ва ҳоказо.

Ҳаётга назар соладиган бўлсак, баъзилар тушни тамоман тан олишмайди. Баъзилар эса ҳамма нарсани тушга боғлаб қўйишади. Исломда эса ҳақиқий ва керакли мавқиф тутилади.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий алайҳиссалом шундай дедилар: «Туш уч хилдир: Солиҳ туш – Аллоҳдан севинч башоратидир; Киши ўзига ўзи гапирган нарсани тушида кўриши; Маҳзун туш – шайтондандир. Агар бирингиз ўзига ёқмаган нарсани туш кўрса, уни одамларга айтмасин, туриб, намоз ўқисин».

Бу ҳадиси шарифда туш ҳақида бир неча умумий қоида бўлган ҳақиқатлар зикр қилинмоқда.

Туш уч хилдир:

1. «Солиҳ туш – Аллоҳдан севинч башоратидир».

Агар мусулмон одам таҳорат қилиб, ухлашнинг исломий одобларига амал қилиб, ҳеч нарсани ўйламай ётган бўлса-ю, яхши туш кўрса, бу Аллоҳ таолодан юборилган яхшиликка ишора бўлади.

2. «Киши ўзига ўзи гапирган нарсани тушида кўриши».

Агар одам бошига тушган бирор ишни кўп ўйлаб юрган бўлса, ўша ўйлаш таъсирида туш кўради. Бундай тушнинг эътибори йўқ бўлади.

3. «Маҳзун туш – шайтондандир».

Ухлаган одам ўзини маҳзун қиладиган туш кўрса, унга шайтон таъсир қилган бўлади.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг имом Бухорий раҳматуллоҳи алайҳи ривоят қилган бир ҳадиси шарифларида:

«Хулм (ёмон туш) шайтондандир. Сиздан ким хулм кўрса, ундан паноҳ тиласин ва чап тарафига туфласин. Ўшанда унга зарар қилмайди», дейилган.

«Агар бирингиз ўзига ёқмаган нарсани туш кўрса, Уни одамларга айтмасин, туриб, намоз ўқисин», дедилар».

Юқорида айтилганидек, аввал чап тарафига туфлайди, паноҳ тилайди ва кейин туриб, таҳорат қилиб, намоз ўқийди. Яна муҳим шартлардан бири: ўша ёқимсиз тушни ҳеч кимга айтмасликдир.

Демак, мусулмон уламолар тушни уч турга бўладилар:

1. Аллоҳ таолодан бўлган илҳомий тушлар.

Уларга Юсуф сурасидаги тушлар мисол бўлади. Шунингдек, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг кўрган тушлари ҳам шу хилдаги тушлардан. Маълумки, у зот пайғамбарликларининг дастлабки олти ойида кўрган тушлари худди тонг ёғдусидек аниқлик билан воқеликда ҳам такрорланиб турган.

Бу ҳақда саҳиҳ ривоятлар кўп.

Набий алайҳиссаломнинг «Тўғри туш набийликнинг қирқ олти жузидан биридир», деган ҳадисларини ҳам уламолар, ана шу олти ойга ишорат, дейдилар. Яъни Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг набийликлари йигирма уч йил бўлган. Йигирма уч йил қирқ олтига олти ойликдан иборат. Демак, туш ўнгидан келиб юрган ана шу дастлабки олти ой муддат йигирма уч йиллик набийлик муддатининг қирқ олтидан биридир.

2. Ҳаётда бўлиб ўтган нарсаларни хотирлаб, эсга олиб, сўнгра ухлагандан кейин ўша нарсаларнинг тушга кириши. Бу тушнинг эътибори йўқ. Моддапарастлар шуни ҳам туш деб биладилар.

3. Шайтон таъсири остида кўриладиган алғов-далғов тушлар. Бунинг ҳам ҳеч қандай эътибори йўқ. Шунинг учун ҳар бир кўрган тушни эътиборга олиб, таъбирини ахтаришга тарғиб қилиш ҳам йўқ.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бир ҳадиси шарифларида:

«Агар бирортангиз ўзи яхши кўрган нарсасини тушида кўрса, бошқаларга айтсин. Ёмон кўрадиган нарсасини тушида кўрса, чап томонига уч марта туфласин-да, бошқа томонга ёнбошлаб олсин. Аллоҳдан унинг шарридан сақлашини сўрасин. Бу тушини ҳеч кимга айтмасин. Шунда туш унга зарар қилмайди», деганлар.

Имом Аҳмад ибн Ҳанбал раҳматуллоҳи алайҳи Муовия ибн Ҳайдатул Қушайрийдан ривоят қилган ҳадисда эса Набий алайҳиссалом:

«Туш таъбир қилинмагунча киши учун фолга ўхшаб тураверади, таъбир қилинса, воқеликда зоҳир бўлади», деганлар.

Уламоларнинг фикрича, туну куннинг узунлиги бир-бирига яқин бўлган мавсумда таҳорат билан ётган одамнинг саҳар чоғи кўрган туши ҳақиқатга яқин туш бўлади.

Тушга нисбатан шаръий назарнинг қисқачаси шу. Ҳеч ким тушни шаръий далил сифатида зикр қилмаган. Ҳеч ким тушни бирор шахснинг ёки

ишнинг афзаллиги учун далил ҳам қилмаган. Тушда кўрган нарсага қараб эмас, туш ҳақида шариатда келган далилларга қараб иш юритиш лозим. Шайхлар тушларни шаръий қоидалар асосида таъвил қилишни билишлари ва тушга оид шаръий ҳукмларни яхши ўрганган бўлишлари керак.

Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф

(тасаввуф ҳақида тасаввур китобидан)